

Folkhälsoplan Bollnäs kommun 2015-2020

Antagen av KF 2015-05-25

Innehållsförteckning

1. INLEDNING.....	3
2. UTFORMNING & ANSVAR.....	4
3. PRIORITERADE MÅLOMRÅDEN.....	5
3.1 DELAKTIGHET OCH INFLYTANDE I SAMHÄLLET	
3.2 EKONOMISKA OCH SOCIALA FÖRUTSÄTTNINGAR	
3.3 BARN OCH UNGAS UPPVÄXTVILLKOR	
3.4 ALKOHOL, NARKOTIKA, DOPNING OCH TOBAK	
4. HANDLINGSPLAN & UPPFÖLJNING	6

1. INTRODUKTION

Folkhälsan är ett mångfacetterat pussel och påverkas både av människors val, livsmiljöer och strukturella faktorer så som ekonomiska och sociala förutsättningar. Målet för den svenska folkhälsopolitiken är att "skapa samhällseliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen", och människans integritet och valfrihet utgör en viktig grund i folkhälsoarbetet. För att åstadkomma det övergripande målet för folkhälsan i Sverige har riksdagen beslutat att arbeta utifrån 11 målområden:

Strukturer/samhällsnivå

1. Delaktighet och inflytande i samhället
2. Ekonomiska och sociala förutsättningar
3. Barn och ungas uppväxtvillkor

Människors livsmiljöer

4. Hälsa i arbetslivet
5. Miljöer och produkter
6. Hälsöfrämjande hälso- och sjukvård
7. Skydd mot smittspridning

Levnadsvanor

8. Sexualitet och reproduktiv hälsa
9. Fysisk aktivitet
10. Matvanor och livsmedel
11. Alkohol, narkotika, dopning och tobak

Bollnäs kommun har som övergripande vision att vara "möjligheternas kommun" med "hållbar utveckling med tillväxt och goda möjligheter till utbildning och arbete" och ett "jämnt och miljöanpassat samhälle präglad av trygghet, demokratiska värderingar, mångfald, upplevelser och framtidstro". Det önskade läget beskrivs vara en "tillväxtkommun för människor och natur med medborgare som aktivt utövar inflytande i sin närmiljö".

En kommunal folkhälsoplan behöver förhålla sig till nationella och regionala riktlinjer, kommunspecifika förutsättningar och visioner, samt det kommunala folkhälsotillståndet. Den sammantagna bilden ligger till grund för det samlade strategiska folkhälsoarbetet i kommunen.

Folkhälsorådet leder folkhälsoarbetet i Bollnäs kommun. Folkhälsorådet består av en representant från kommunstyrelsen, samt en representant plus en ersättare från vardera övriga nämnder (utom valnämnd och överförmyndarnämnd). Det är ett rådgivande och initierande organ för folkhälsopolitiken i kommunen, samt fungerar som ett beredande organ till KS i hälsofrågor. Folkhälsorådet är utsett att vara narkotikakommission, dvs.

styrgrupp för arbetet med att initiera insatser för att förverkliga ANDT-arbetet (alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel).

Med grund i regionala folkhälsoprioriteringar, Bollnäs kommuns övergripande målsättningar och visioner, samt folkhälsoläget i Bollnäs kommun är följande målområden prioriterade för folkhälsoarbetet i Bollnäs kommun för perioden 2015-2020:

- Delaktighet och inflytande i samhället
- Ekonomiska och sociala förutsättningar
- Barn och ungas uppväxtvillkor
- Alkohol, narkotika, dopning och tobak

2. UTFORMNING & ANSVAR

Folkhälsoplanen med prioriterade målområden vänder sig i första hand till politiker och tjänstemän i Bollnäs kommuns organisation, men är också en inbjudan till medborgare, näringsliv, ideella organisationer och andra samhällsaktörer att samverka och ta ansvar för en hållbar utveckling av folkhälsan i Bollnäs kommun.

Folkhälsorådet ska på kommunfullmäktiges och kommunstyrelsens uppdrag ha ett samordnande, uppföljande, utvärderande och utvecklande ansvar för folkhälsoplanen, samt svarar för åiterrapportering till kommunstyrelsen.

Kommunfullmäktige har huvudansvaret för att folkhälsoplanen verkställs och följs upp. Det innebär bland annat att prioriterade målområden uppmärksammas och att budgetarbetet inkluderar möjliggörande av implementering.

Prioriterade målområden i folkhälsoplanen ligger till grund för utformandet av handlingsplan för folkhälsoarbetet. För att skapa en hållbarhet och kvalitet i det konkreta folkhälsoarbetet är det nödvändigt att handlingsplanen beaktar aktuella styrkort, policydokument och det pågående arbetet i kommunens verksamheter.

Kommunens förvaltningschefer, i samverkan med respektive nämnd och folkhälsostrateg, utformar handlingsplaner. Ansvar, målsättning, planerad verksamhet, samt uppföljning definieras för respektive målområde. Handlingsplaner utvärderas av förvaltningarna i deras årsredovisningar och återkoppling görs till folkhälsostrategen. Förvaltningschef, i samverkan med respektive nämnd och folkhälsostrateg, reviderar handlingsplanen årligen.

Folkhälsostrategen samverkar, sammanställer handlingsplaner och upprättar utifrån dessa en övergripande plattform för det årliga folkhälsoarbetet i kommunen. Folkhälsostrategen sammanställer förvaltningarnas utvärderingar och deltar i revidering av handlingsplaner.

3. PRIORITERADE MÅLOMRÅDEN

3.1 DELAKTIGHET OCH INFLYTANDE I SAMHÄLLET

Deltagande i samhället kan ta sig olika uttryck och övergripande kan det beskrivas i termer av politiskt, kulturellt, socialt deltagande. Detta målområde innehåller även tillit, förtroende för myndigheter och politiker, samt självupplevd diskriminering. Det politiska deltagandet tar sig uttryck i valdeltagande, men även i politiskt deltagande mellan de allmänna valen. Här ryms traditionella aktiviteter i det civila samhället men även nya former av samhällsengagemang.

Möjligheten till delaktighet och inflytande i samhället är centralt i ett demokratiskt samhälle och ses som en av de mest grundläggande förutsättningarna för god hälsa. Medborgares delaktighet och möjlighet till inflytande skiljer sig dock åt mellan olika socioekonomiska samhällsgrupper. Ur ett folkhälsoperspektiv är det därför betydelsefullt att stärka förmågan och möjligheten till delaktighet för alla människor. Deltagande kan t.ex. diskuteras utifrån termer så som "empowerment", inkludering, stödjande miljöer etc.

3.2 EKONOMISKA OCH SOCIALA FÖRUTSÄTTNINGAR

Målområdet inkluderar utbildningsnivå, arbetsmarknadsposition och ekonomiska villkor. Utbildningsnivå samvarierar med åtskilliga hälsoproblem och flera vanliga dödsorsaker. Utöver traditionella insatser för att höja utbildningsnivån kan reflektioner över olika möjligheter till bildning inkluderas. Arbetslöshet, ekonomisk stress och social otrygghet relateras till fysisk ohälsa, men mest utforskat är kopplingen till psykisk ohälsa. Även barn till arbetslösa föräldrar drabbas av ohälsa i större utsträckning än andra barn.

3.3 BARN OCH UNGAS UPPVÄXTVILLKOR

Målområdet inkluderar barns och ungas kompetenser (bl.a. betyg och behörighet), skolmiljö, förskolemiljö och hemmiljö. Förhållanden under uppväxtåren har stor betydelse för hälsan och livsvillkoren genom hela livet. För en långsiktig god folkhälsa krävs därför insatser i barn- och ungdomsåren. Detta målområde knyter an till barnkonventionens fyra grundpelare: alla barn har samma rättigheter och lika värde; barnets bästa ska beaktas i alla beslut som rör barn; alla barn har rätt till liv och utveckling; alla barn har rätt att uttrycka sin mening och få den respekterad.

3.4 ALKOHOL, NARKOTIKA, DOPNING OCH TOBAK

Sedan mars 2011 finns en nationell strategi för ANDT-politiken där det övergripande målet är "ett samhälle fritt från narkotika och dopning, med minskade medicinska och sociala skador orsakade av alkohol och med ett minskat tobaksbruk". Målet definieras som en nolltolerans mot narkotika och dopning, en tydlig markering om att minska totalkonsumtionen av alkohol och tobak, samt förhindra att minderåriga brukar tobak och alkohol. Ett drogförebyggande arbete som karaktäriseras av samverkan är viktigt för att

etablera och bibehålla en positivt nedåtgående trend för tillgänglighet och bruk av ANDT.

4. HANDLINGSPLAN & UPPFÖLJNING

Folkhälsoplanen implementeras i kommunens verksamheter med hjälp av handlingsplaner för respektive förvaltning. Handlingsplanen kännetecknas av en realistisk och relevant ansats i målsättningen för respektive målområde, samt en tydlig definiering av vilken verksamhet som ska leda fram till målsättningen. Uppföljning/utvärdering planeras avseende hur och när. Ansvar tydliggörs så verksamhetsnära som möjligt.

Handlingsplaner beaktar aktuella styrkort och policys med relevans för respektive målområde, så som tillgänglighetspolitisk policy, jämställdhetspolicy, integrationsstrategi. Handlingsplaner tar avstamp i respektive förvaltnings pågående verksamheter.

Förvaltningschef, i samverkan med respektive nämnd och folkhälsostrateg, definierar för varje målområde:

Definierat ansvar	Mål	Mätetal	Aktivitet	Uppföljning

Folkhälsostrategen sammanställer handlingsplaner och upprättar utifrån dessa en övergripande plattform för det årliga folkhälsoarbetet i kommunen.

Handlingsplaner utvärderas av förvaltningarna i deras årsredovisningar och återkoppling görs till folkhälsostrategen. Handlingsplanen revideras årligen av förvaltningschef, i samverkan med respektive nämnd och folkhälsostrateg.